

ВПЛИВ ЕЛЕКТРОФІЗИЧНИХ ПАРАМЕТРІВ СЕЛЕНІДА ІНДІЯ ТА РЕЖИМІВ ФОРМУВАННЯ ВЛАСНОГО ОКСИДУ НА ВЛАСТИВОСТІ ГЕТЕРОПЕРЕХОДІВ ОКСИД-*p*-InSe

Методом нестехіометричного росту сполуки InSe та легуванням її цинком або кадмієм отримані досконалі кристали *p*-типу провідності. Формування гетеропереходів оксид-*p*-InSe шляхом термічного окислення кристалічної підкладки здійснено при різних температурно-часових режимах. Вимірюваннями вольт-амперних характеристик гетеропереходів підтверджена їх висока якість та встановлені оптимальні технологічні умови виготовлення.

The *p*-type perfect crystals by method non-stoichiometric growth InSe compound and doping it with Zn or Cd has been obtained. Forming the oxide-*p*-InSe heterojunction carried out via thermal oxidizing the crystal substrate at the different temperature and time regimes. Heterojunction high quality is confirmed with the help of current-voltage characteristics measurements. Optimal technological conditions of heterojunction manufacturing is established.

У даній роботі з метою одержання якісних гетеропереходів оксид-*p*-InSe досліджувались оптимальні умови їх виготовлення. Раніше нами було показано [1], що окислення моноселеніда індія приводить до утворення на його поверхні власного оксиду подібного, по властивостям, до In₂O₃. Володіючи одночасно високою провідністю і прозорістю така плівка оксиду приводить до утворення гетеропереходу лише з кристалами *p*-типу провідності. Виникнення енергетичного бар'єру на гетеромержі з кристалами InSe *n*-типу не спостерігається.

Специфіка росту кристалів InSe методом Бріджмена, неодноразово повторювана експериментально, полягає в тому, що у більшості випадків легуюча домішка відганяється на кінець злитка. Тобто існує проблема керованого легування таких кристалів. З іншого боку, ріст кристалу стехіометричного складу приводить до виникнення надмірної кількості блоків у злитку.

Тому, для одержання кристалів потрібної досконалості та типу провідності використовувалась методика нестехіометричного росту InSe [2] та легування його домішками II групи періодичної системи елементів - кадмієм і цинком [3,4]. Результати електрофізичних параметрів вироблених нами кристалів представлені в таблиці 1.

В якості підкладок при виготовленні гетеропереходів використовувались кристали з параметрами, що зазначені в таблиці 1 під номером 3. Це пов'язано з тим, що крім відповідного типу провідності вони повинні володіти досить низьким опором, що визначає величину струму через гетероперехід. Зазначені кристали *p*-InSe окислювались на повітрі протягом 1, 2, 5, 10, 20, 50 хвилин при температурах 200, 300, 400 і 500°C; по два зразки для кожного режиму окислення. Окислені зразки обрізались і сколювались від можливих закортоток, після чого наносились індієві контакти. На виготовлених таким чином

Таблиця 1. Електричні властивості монокристалів InSe при кімнатній температурі. Індеси $\perp c$, $\parallel c$ - відповідають вимірам, проведеним у двох взаємно перпендикулярних орієнтаціях відносно кристалографічної осі *C*.

№	Сполука	Тип провідності	$n, p, \text{см}^{-3}$	$\mu_{\perp c}, \text{см}^2/(\text{В}\cdot\text{с})$	$\sigma_{\parallel c}, \text{Ом}^{-1}\cdot\text{см}^{-1}$	$\sigma_{\perp c}, \text{Ом}^{-1}\cdot\text{см}^{-1}$	$A=\sigma_{\perp c}/\sigma_{\parallel c}$
1	In _{1,05} Se _{0,95}	<i>n</i>	$1,5\cdot 10^{15}$	940	$1,18\cdot 10^{-2}$	$1,25\cdot 10^{-1}$	19
2	InSe<Cd>	<i>p</i>	$5,2\cdot 10^{13}$	51	$4,1\cdot 10^{-6}$	$4,24\cdot 10^{-4}$	102
3	In _{1,05} Se _{0,95} <Cd>	<i>p</i>	$2\cdot 10^{14}$	63	$5,2\cdot 10^{-5}$	$2,14\cdot 10^{-3}$	41
4	InSe<Zn>	<i>p</i>	$5,0\cdot 10^{13}$	28	$9,0\cdot 10^{-6}$	$2,24\cdot 10^{-4}$	24,9

гетеропереходах оксид-*p*-InSe вимірювалась фото-е.р.с. при освітленості ~ 100 мВт/см². Результати вимірювань представлені в таблиці 2, де відібрані тільки ті зразки, що володіли максимальною напругою холостого ходу. З таблиці 2 видно, що при різних температурах великої розбіжності у величині U_{xx} не існує, проте час окислення зразків суттєво відрізняється.

Щоб з'ясувати вплив режимів формування гетеропереходів на їх якість, нами досліджувались вольт-амперні характеристики зразків при прямому зміщенні. Як відомо [5], в цьому випадку залежність між струмом і напругою є експоненційною, а максимальний показник експоненти спостерігається у випадку ідеальних діодів, зокрема, коли фактор ідеальності $n=1$. Відхилення від ідеальної ВАХ має місце при: а) зміні механізму протікання струму через *p-n*-перехід; б) впливі шунтуючих струмів, які викликані дефектами бар'єру; в) наявності діелектричного прошарку. В кожному із цих випадків $n > 1$.

На рис.1 показані прямі гілки ВАХ гетеропереходів, фотоелектричні параметри яких приведені в таблиці 2. Добре видно, що в напівлогарифмічному масштабі вони лінійні з двома

Таблиця 2. Максимально досягнута величина напруги холостого ходу гетеропереходів оксид-*p*-InSe при різних режимах їх формування.

$t, ^\circ\text{C}$	200	300	400	500
$t_{\text{окис}}, \text{хв}$	10	5	5	1
$U_{xx}, \text{В}$	0,41	0,53	0,44	0,49

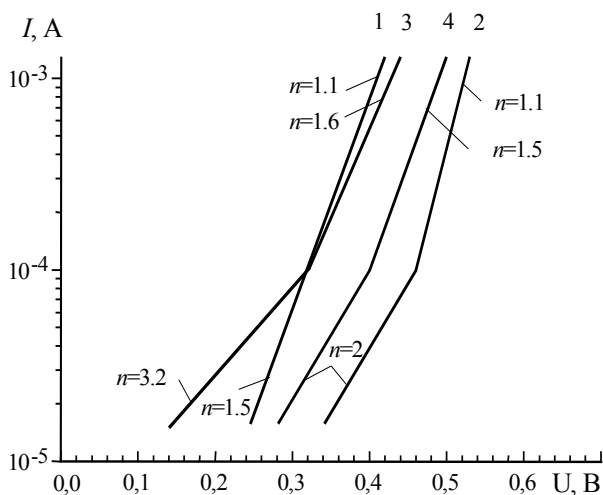

Рис.1. Прямі гілки вольт-амперних характеристик гетеропереходів оксид-*p*-InSe при кімнатній температурі: 200°C, 10 хв (1); 300 °C, 5 хв (2); 400 °C, 5 хв (3); 500 °C, 1 хв (4).

нахилами. По кожному нахилу ВАХ були визначені коефіцієнти n , які вказані на рис.1. Залежності $I(U)$, які описуються $n=1$, відповідають дифузійному механізму проходження струму через бар'єр, а $n=2$ - рекомбінаційному. Одночасне протікання дифузійного та рекомбінаційного струмів може приводити до n , що лежить між 1 та 2. Спостереження обох механізмів протікання струму через гетероперехід, зокрема, при 300°C та зміна рекомбінаційного струму на дифузійний вказують на високу їх якість. Така зміна раніше спостерігалась для дифузійних кремнієвих діодів [5]. При цьому наявність зазначених вище факторів б) і в) можлива, але не суттєва. Нижчої якості гетеропереходи з $n=1,5 \div 1,6$, та $n=3,2$, тому що вони володіють значно вищими струмами насичення.

Таким чином, в результаті проведених досліджень встановлено:

1. Можливість одержання досконалих кристалів моноселеніда індія заданого типу провідності та концентрації основних носіїв заряду.

2. На основі *p*-InSe можна формувати високоякісні гетеропереходи і визначено оптимальні режими такого формування.

3. Перевагою представленої методики виготовлення гетеропереходів перед традиційною є, по-перше, те, що відповідає необхідність підготовки та захисту поверхні підкладок, так як в шаруватих кристалах вона є одночасно природнім дзеркальним сколом та інертна в оточуючому середовищі в силу слабкого хімічного зв'язку між шарами, а, по-друге, процес окислення не потребує складного устаткування та контролю, так як здійснюється при відносно невисоких температурах, що здешевлює їх виробництво.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Катеринчук В.Н., Ковалюк М.З. Гетеропереходи из InSe, сформированные термическим окислением кристаллической подложки // Письма в ЖТФ. - 1992. - **18**, №12. - С.70-72.
2. Chevy A., Kuhn A., Martin M.-S. Large InSe Monocrystals Growth from a Non-Stoichiometric Melt // Cryst. Growth. - 1977. - **38**, No. 1. - P.118-122.
3. Chevy A. Segregation of Dopants in Melt-Grown Indium Selenide Crystals // J. Appl. Phys. - 1984. - **56**, No. 4. - P.978-982.
4. Micocci G., Molendini M., Tepore A. Investigation of the Electrical Properties of Cd-Dopend Indium Selenide // J. Appl. Phys.- 1991.- **70**, No. 11.- P. 6847-6853.
5. Зи С. Физика полупроводниковых приборов: В2-х книгах. Пер. с англ. - М.: Мир, 1984. Кн. 1.